І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 188. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 4-го ЖОВТНЯ 1961 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 4, 1961 No. 188. VOL. LXVIII.

ЗДА ВІДКИДАЮТЬ НОВИЙ ПРОЄКТ СССР ЩОДО РОЗВ'ЯЗАННЯ КРИЗИ В ОН

Об'єднані Нації. — З'єдинені Держави відкинули новий проєкт Совєтського Союзу щодо розв'язання проблеми наступника трагічно померлого генерального секретаря Об'єднаних Націй, Даґа Гаммершилда. Цим останнім проєктом є вибрання тимчасового „діючого" генерального секретаря і трьох його заступників, з якими він урядував би у дусі „повної згоди", щоденно узгіднюючи з ними всі свої рішення і загальну політику. Валеріян Зорін застерігся, що ті заступники тимчасового генерального секретаря не мали б формального права „вета", але водночас не залишив сумніву щодо того, що всі рішення такого тимчасового генерального секретаря мусіли б мати одностайну апробату всіх трьох заступників, між якими був би один представник від Заходу, один комуніст і один невтральний. Адлей Стівенсон натаврував той проєкт, як нове видання давньої совєтської „тройки", себто перетворення генерального секретаріяту у колеґію трьох осіб із правом вета для кожного з них. Совєтська делеґація в ОН проголосила в цій справі спеціяльну декларацію, назвавши ту нову свою пропозицію „примирливою". В минулому тижні Совєти пропонували, щоб обрати тимчасового генерального секретаря і дати йому чотирьох заступників — від Заходу, комуністів, Азії і Африки. За кожним разом большевики вимагають, що того тимчасового генерального секретаря і, мабуть, всіх його заступників має поручити Генеральній Асамблеї Рада Безпеки, де СССР має право вета, ото ж, де він міг би до безконечности саботувати вибір. З'єдинені Держави й інші західні держави та поважна частина невтральних стоять на становищі, що вибір повинна перевести безпосередньо і відразу Генеральна Асамблея, де Совєти права вета не мають. Представники Арґентини, Бірми, Венесуелі, Мехіка, Судану й Норвеґії перевели приватну нараду в цій справі. За газетними вістками, не є виключене, що Об'єднані Нації підхоплять давній проєкт померлого Даґа Гаммершилда, за яким сам генеральний секретар покликав би собі дорадчу раду з п'ятьох своїх заступників, виключно для політичних справ. Ця справа ще не рішена і Об'єднані Нації все ще не мають наступника Гаммершилда, дармащо він згинув ще 18 вересня ц. р.

Конґрес схвалив видатки в сумі 95.8 більйона долярів

Вашинґтон. — Перша сесія 87-го Конґресу схвалила $95,-800,000,000 на федеральні видатки для президента Кеннеді, що є більше, як видатки попередніх президентів під час миру. Ухвалені видатки в 1960-му році виносили на $12 більйонів менше, бо тільки $83,8000,000,000. Тільки під час війни Конґрес призначав видатки, що були більші від цьогорічних. В 1942 році Конґрес ухвалив був $147 більйонів, в 1943 році — $114 більйонів, а в 1951-му році під час війни в Кореї — $97,300,-000,000. Але треба згадати, що ухвалені цього року федеральні видатки не будуть в цілості видатковані в фінансовому році, що триває від 1-го липня 1961 до 30-го червня 1962-го року. Уряд заповів, що цього фінансового року задумує видати $88 більйонів, що також є рекордом під час миру.

Найвищий Суд ЗДА змінив години урядування

Вашинґтон. — Найвищий Суд ЗДА в першому дні нової 1961-1962 сесії 2-го жовтня видав зарядження, що урядові години починаються не вполудне, як воно було від 1873-го року, тільки в 10-ій годині перед полуднем. Про зарядження повідомив головний суддя Ірл Воррен, і воно обов'язує від найближчого понеділка, 9-го жовтня, бо Найвищий Суд аж тоді почне урядувати для сторін. Цю зміну в урядових годинах ввели тому, що більшість суддів воліє працювати в ранішніх годинах в суді, а не вдома. Суд починатиме працю о год. 10 перед полуднем і працюватиме до год. 12 вполудне. Після того буде півгодинна перерва на другий сніданок, і після цього праця до 2:30 по полудні. До 1873 Найвищий Суд працював від 11-ої до 3-ої, пізніше від 12 до 4; а тепер від 10 до 2:30.

Рокефеллер проєктує податкові полегші для власників протирадіяційних сховищ

Олбані, Н. Й. — Нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер заявив, що протирадіяційні сховища у мешканевих та інших будинках повинні бути обов'язкові. Він сказав, що уряд повинен спонукувати власників домів до будови сховищ тим способом, що повинен давати їм податкові полегші. Губернатор не сказав, чи він в найближчому році внесе знов законопроєкт про обов'язок мати сховища при нових домах. В 1960 році він вніс був такий проєкт, але леґіслятура відкинула його. Рокефеллер не сказав, чи він думає про стейтові, федеральні чи обидві податкові полегші для тих, що будують сховища. Губернатор покликав стейтову оборонну раду, щоб обговорити цивільну оборону тому, що напружена є політична ситуація в світі.

В АМЕРИЦІ

● **Шостий в цьому році гураґан Френсіс**, який покищо має силу тропікального шторму, знаходиться на південь від острова Порто Ріко. Дехто з заповідачів погоди передбачає, що гураґан Френсіс втрачає на силі, і не буде загрожувати ЗДА, але покищо в Порто Ріко є поготівля, і закликають також південні стейти ЗДА уважати на рухи і силу Френсіси, яка вже спричинила дощ в Порто Ріко.

● **Шеф операцій фльоти**, адмірал Джордж В. Андерсон повідомив, що американські нищильники відвідують турецькі порти і заплили до північних турецьких портів, що є над Чорним морем. Ця візита кораблів відбулася на те, як казав адмірал Андерсон, „щоб показати росіянам, що ми є в цьому районі". Журналісти запитували адмірала, чи нову війну в Европі вестимуть звичайною зброєю, на що Андерсон відповів, що це залежить від Хрущова.

● **Шеф штабу летунства** генерал Куртіс Лемей зарядив, щоб 91 генерал летунства, який працює в Пентаґоні, втратив дещо на вазі. Головний лікар летунства генерал майор Нейсс вже виготував програму, як ці генерали мають худнути та „втримувати лінію".

● **Комісар контролі чистоти** повітря в Ню Йорку Артур Бенлайн домагається, щоб всі авта продукції 1963-го року мали прилади для того, щоб не занечищувати повітря димом із газу.

1-го жовтня зголосилися до активної служби 75,000 резервістів

Вашинґтон. — Згідно з давнішими зарядженнями 1-го жовтня зголосилися до активної служби в армії, фльоті і летунстві 75.100 резервістів. 15-го жовтня зголосяться до активної служби 82.357 резервістів, в тому будуть і дві повні дивізії Крайової Ґвардії. Це є перше покликання резервістів після закінчення війни в Кореї. З урядових кол повідомляють, що не буде дальшого покликування резервістів, крім двох повищих, хіба що політична ситуація дуже погіршилася б. Покликані резервісти законом є хоронені щодо своєї праці, яку вони покинули, зберігані є їхні права на морґеджі та всякі інші цивільні права. Військова влада звільняє тих резервістів, які мають на це поважні причини. Пентаґон стверджує, що американці з патріотизмом і ентузіязмом відгукнулися на заклик Президента з 25-го липня про збільшення збройних сил країни внаслідок совєтських погроз.

Конґресова Комісія веде переслухання в справі Асамблеї Демократичних прав

Вашинґтон. — Голова Конґресової Комісії в справі протиамериканської діяльности Конґресмен Френсіс Волтер заявив, що ним очолювана Комісія почала в понеділок 2-го жовтня переслухання, щоб виявити дійсні завдання Крайової Асамблеї Оборони Демократичних Прав. Згадана Асамблея разом із Комітетом оборони жертв шантажу в Голливуді ведуть кампанію в тому напрямку, щоб Найвищий Суд ЗДА змінив своє недавнє рішення в справі примусової реєстрації членів комуністичної партії. Провід комуністичної партії вніс апеляцію проти рішення Найвищого Суду про реєстрацію, і Найвищий Суд має тепер видати рішення в справі цієї апеляції. В першому дні переслухань зізнавали кілька свідків, між ними і Джозеф Брандт, який заявив, що не буде відповідати на запити Комісії згідно з п'ятою поправкою до конституції, яка дозволяє свідкові не відповідати, коли він сам себе міг би оскаржити. Брандт був вже засуджений за комунізм в 1955 році згідно з законом Смита, але той присуд був скасований апеляційним судом три роки пізніше.

Уряд на окремих семінарах вияснюватиме потребу закону про медичну допомогу старшим

Нюпорт, Ровд Айленд. — Зв'язковий урядовець між президентом Кеннеді і Конґресом Лоренс О. Брайн предложив Президентові плян окремих семінарів в головніших містах ЗДА, на яких можна вияснити громадянству потребу закону про медичну допомогу пенсіонерам в рямках соціяльного забезпечення. На цих семінарах громадянство мало б заявитися за те, які нові закони треба б ухвалити в 1962-му році, а представники уряду і демократичної урядової партії могли б вияснити, що доброго зробив Конґрес на своїй першій сесії. Президент і його дорадники погодилися на цей плян організованих семінарів. До тижня мають подати час і місцевості, в яких ці семінарі мали б бути влаштовані. Провідник демократичної більшости в Палаті Репрезентантів конґресмен Джан МекКормек заявив, що урядовий законопроєкт про медичну допомогу пенсіонерам знайде потрібну більшість в Палаті, важливе є те, щоб той проєкт дістався до Палати. На думку МекКормека Палатна Комісія Способів і Засобів перепустить цей законопроєкт, який уряд поставить в 1962-му році на першому місці.

● **Після смерти Даґа Гаммершилда** виявилося, що він залишив недокінчений переклад на шведську мову праці жидівського філософа німецькою мовою Мартина Бубера під заголовком „Іх унд ду" (Я і ти). Видавництво, яке мало друкувати цю працю Гамершильда, вирішило докінчити переклад своїм коштом і книжку видати.

М. Гентош й І. Петрунцьо переобрані на голову і секретаря Окружного Комітету Відділів УНСоюзу

Сентралія, Па. — Минулої неділі, 1-го жовтня о год. 2-ій по полудні тут у приміщеннях Українського Народного Дому відбулися річні збори Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу району твердого вугілля, в результаті яких відомі союзові і громадські діячі Михайло Гентош, голова 30-го Відділу УНС в Магоной Сіті, і Іван Петрунцьо, секретар 78-го Відділу УНС в Майнерсвіл, були однодушно переобрані на голову і на секретаря цього Комітету на чергову каденцію. У зборах взяли участь головний предсідник УНС Йосип Лисогір та заступниця гол. предсідника п-ні Анна Герман. Район твердого вугілля з містами Шамокін, Олифант та інш., в якому осідали перші наші поселенці в цій країні, вважається за „колиску" УНСоюзу та Американської України. Крім М. Гентоша й Ів. Петрунця до комітету були обрані: Вол. Черпаґо, секретар 1-го Відділу УНС у Шамокін — на заступника голови, а п-ні Олена Словік, секретарка 7-го Відділу в Мекаду, дочка покійного колишнього довголітнього гол. предсідника УНС сл. п. Дмитра Капітули, була обрана на скарбника Комітету. Зборами, що їх відкрив і закінчив молитвою всч. о. Іван Червінський, парох місцевої української католицької церкви, проводив п. М. Гентош, вітаючи на початку п. Й. Лисогора та паню А. Герман. Всі приявні звітували з праці УНСоюзу, зокрема з його організаційного стану в їхніх районах і всі вони звертали увагу на організаційні труднощі, подиктовані економічним розвитком району, що з черги причинився до того, що люди, зокрема молодшої ґенерації, покидають цей район, шукаючи ліпших можливостей в більших містах та інших районах. Замітне також зменшення зацікавлення українськими справами. Тим не менше деякі Відділи району, зокрема 78-ий в Майнерсвіл та 305-ий в Магоной Сіті, не тільки виконали свою організаційну квоту, але й перевиконали її. Поважні успіхи виказують також Відділи 1-ий в Шамокіні та 365-ий в Майзвіл. Гол. предсідник Й. Лисогір у своєму слові говорив про теперішній організаційний та фінансовий стан і розвиток УНСоюзу і його дальші можливості, використання яких у великій мірі залежить від індивідуальних і збірних зусиль широкого загалу членства. П-ні Герман говорила про місце і ролю жіноцтва в УНСоюзі, в якому вони становлять 45 відсотків усього членства. Всч. о. Червінський звернув увагу на зберігання рідних традицій та плекання рідної культури. Закінчив наради п. М. Гентош, закликаючи учасників до дальшої наполегливої праці та заокруглення кількости новоздобутих в цьому році членів до 100, що було б гідним продовженням піонерських союзових традицій району.

В Сирії арештовано полк. Серрая за спробу перевороту в користь Нассера

На фото — сирійський прем'єр Махмуд аль-Кузбарі разом із частиною членів свого уряду під час засідання, на якому було проголошене арештування полк. Гаміда ель-Серрая, одного із головних прихильників об'єднання Сирії з Єгиптом

Дамаск. — У столиці Сирії Дамаску арештовано полк. Абдель Хаміда Серрая, який був колись шефом військової розвідки і приготовив був об'єднання Сирії з Єгиптом в Об'єднану Арабську Республіку. Полк. Серрай, призначений в останньому часі віцепрезидентом Об'єднаної Арабської Республіки не захотів прийняти того титулу без фактичних функцій, димісіонував і вернувся з Каїро до Дамаску, але участи в протиєгипетській військовій революції не брав. Навпаки, як тепер виявляється, не вважаючи на свої суперечки з президентом Нассером, він залишився йому настільки льояльний, що пробував організувати контрреволюцію. Саме цим його заходам приписують стрілянину в Алеппо з гуртом старшин, що служили у військовій розвідці. За твердженням радіо з Дамаску і тамошніх закордонних представників уряд прем'єра Махмуна аль-Кузбарі, що спирається однаково на армію, як на рішення парляменту, панує цілком над ситуацією. Аль-Кузбарі деклярував невтральність у закордонній політиці. Почалась вже евакуація 20,-000 єгипетських цивільних і військових осіб, що були в Сирії. Сирійські власті бояться, що вони стали б підривним елементом у користь Нассера. Радіо з Дамаску, у відповіді на підбурливі заклики радіо з Каїро і Александрії до сирійців, звернулось з закликом до єгиптян, щоб вони бунтувались проти диктаторського режиму Нассера. Американський генеральний консул в Дамаску Роджрей Найт звернувся до уряду ЗДА з порадою, щоб визнати режим Кузбарі в Сирії. Це станеться мабуть, в цьому тижні з уваги на визнання того режиму Туреччиною, Іраном і Йорданією.

Комуністи укріплюють границі Берліну

Берлін. — Східньонімецькі комуністи почали поширювати і зміцнювати побудовані ними досі мури і дротяні засіки навколо Західнього Берліну, розбудовуючи їх на багатьох відтинках у справжні військові укріплення з бункрами й окопами. Виконує ці укріплювальні праці комуністична прикордонна сторожа і зігнані комуністами робітничі бриґади. Запитаний про причину будування цих укріплень, один із представників комуністичної міської ради Східнього Берліну заявив, що охоронний мур навколо Західнього Берліну має бути постійний і тому теж треба будувати постійні підземні квартири для прикордонної сторожі. Західні німці думають, що причиною зміцнення цих укріплень є все частіші втечі на Захід вояків із самої таки східньонімецької прикордонної сторожі. Від часу замкнення границь між Західнім Берліном і Східньою Німеччиною в дні 13 серпня ц. р., на Захід втекло яких 300 комуністичних прикордонників і поліцистів, які використовують для цього кожну нагоду. Будовані тепер окопи і бункри мають також на меті повне припинення втечі цивільних східних німців на Захід, переходи яких тривають далі, не зважаючи на всі заборони і перешкоди.

Уряд Панами домагається „суверенних прав" в Зоні Панамського Каналу

Панама. — Панамський президент Роберто Чіярі в своїй промові про стан республіки перед панамською Крайовою Асамблеєю (конґресом) відновив свої домагання про те, щоб ЗДА дали вповні „суверенні права" панамському урядові в зоні Панамського Каналу, що є під владою ЗДА. Панамський президент сказав, що він вніс урядову просьбу в цій справі у Вашинґтоні, домагаючися зміни основного договору з 1903 року про відношення Панамської Республіки і Зони Панамського Каналу. Два роки тому відбулися були протиамериканські демонстрації за уряду президента Ернеста ля Ґардії, і тоді Панама дістала запевнення від американського уряду, що в Зоні Каналу вивішуватимуть і панамський прапор поруч американського. Тоді також Панама дістала деякі поліпшення заробітної платні для робітників, що працюють в Зоні Каналу.

Мистець Северин Борачок відвідав канцелярію УНС і редакцію „Свободи"

В понеділок, дня 2-го жовтня ц. р. відвідав головну канцелярію Українського Союзу і редакцію „Свободи" в супроводі інж. Р. Крохмалюка, прибулий востаннє до ЗДА з Мюнхену в Німеччині відомий український мистець - маляр Северин Борачок. Прибув він на тимчасове перебування до ЗДА у зв'язку із виставкою своїх мистецьких праць, що буде влаштована заходом інж. Євгена Сумика та Об'єднання Мистців Українців в Америці в залях Українського Інституту при 2 Іст 79 вул. в Ню Йорку. В розмові з гол. урядовцями і членами редакції „Свободи" Северин Борачок поділився своїми враженнями з подорожі і приїзду до ЗДА, як теж поінформував коротко про мистецьку працю свою й інших українських мистців, що перебувають в Західній Европі. Северин Борачок, народжений 1898 в Теребовлі на Галицькому Поділлі, вчився в Краківській Академії Мистецтв і завершив свої мистецькі студії в Парижі, де перебував до 1937 року і звідки виїздив до Женеви, Львова, Кракова і Варшави для влаштовування своїх малярських виставок. Після другої світової війни живе в Західній Німеччині. Виставки його відбулися з 1918 року в Реґенсбурґу, Мюнхені, Парижі і Лондоні. На виставці, що відбудеться в Ню Йорку і яка триватиме від 29 жовтня до кінця листопада, буде виставлених 49 малярських праць С. Борачка і 26 мозаїк. Малярська творчість С. Борачка мала і має високу оцінку західної мистецької критики.

ДЕ ҐОЛЬ ЗАПОВІДАЄ СТВОРЕННЯ ТИМЧАСОВОГО УРЯДУ В АЛЬЖИРІ

ВІДКИДАЄ ПОВОРОТ ДО ПАРЛЯМЕНТАРИЗМУ І ПОГРОЖУЄ НОВИМИ ВИБОРАМИ

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль звернувся з новим радіо - закликом до своїх земляків, щоб вони були в „ці небезпечні часи" об'єднані довкола його режиму, вказавши як на найголовніші моменти нинішньої трудної для Франції ситуації — на справу Альжиру, конфлікт довкола Німеччини й Берліну і справу перманентної холодної війни. Де Ґоль виявив знову рішуче становище в трьох пунктах: щодо рішення продовжувати заходи для замирення в Альжирі шляхом переговорів з альжирсько - арабськими націоналістами, щодо внутрішнього режиму Франції та відкинення совєтських вимог в справі Берліну. Де Ґоль потвердив газетні вістки про підготову до створення тимчасового виконного органу для Альжиру для переведення тамошнього плебісциту та до встановлення французько-арабської збройної сили, яка разом ґарантувала б тому плебісцитові безпеку і порядок. Водночас де Ґоль зробив нові пропозицію тимчасовому націоналістичному урядові альжирських арабів, щоб вони відновили безпосередні переговори з французьким урядом. Де Ґоль ще раз запевнив альжирських французів, що Франція не кине їх напризволяще та що запевнення їм надалі справедливого місця в Альжирі є головною точкою для переговорів з арабськими націоналістами. У випадку непогодження з ними, де Ґоль підтримав давнішу заяву, що французи в Альжирі будуть переселені в надморські околиці, а тим, що захочуть вернутися до Франції, будуть дані можливості влаштуватися. Французький президент рішуче відкинув вимогу двох партійних лідерів — колишніх прем'єрів Пієра Мендес-Франса і Гю Молле — щоб завернути Францію до парляментарно - партійного режиму. Коли ті демократичні лідери вказували на небезпеку громадянської війни внаслідку загрози збоку армії та правих націоналістів, то де Ґоль ту небезпеку приписав саме партійному режимові, пригадавши стан анархії, в якому знаходилась IV Французька Республіка. Де Ґоль недвозначно загрозив, що у випадку саботування його політики опозицією, він розв'яже парлямент і відкличеться знову до народу. Що стосується міжнародної ситуації, то де Ґоль відкинув будь-які поступки комуністам під тиском їхнього шантажу, але заявив готовість до „конструктивних переговорів", якщо большевики змінять свій підхід. Де Ґоль рішуче таврував „загрозу від тоталітарного бльоку" та закликав протиставити їй єдність західнього фронту.

Об'єднані Нації мають близько 120 мільйонів довгу

Об'єднані Нації. — Криза Об'єднаних Націй не стосується тільки смерти Даґа Гаммершилда, незгоди між Сходом і Заходом та збільшення голосів маленьких азійсько - африканських держав, що мають вирішувати ґльобальні проблеми, на яких не розуміються, або які вирішують за своїми еґоїстичними інтересами. Одним із найважливіших моментів сучасної кризи в ОН є їх фінансові турботи та їх головна причина — свідомий „фінансовий саботаж" збоку комуністичних держав і вбогість більшости членських держав, що покликуються на неспроможність платити свої внески. Внаслідку, довги Об'єднаних Націй зросли із 41.271.288 дол. з минулого року до дол. 118,182,018 у цьому році. Той величезний дефіцит прийшов внаслідку двох операцій Об'єднаних Націй — з обширі пустині Ґаза на кордоні Ізраїлю і З'єдиненої Арабської Республіки і в Конґо. Однаково комуністичні країни, як більшість арабських країн відмовились заплатити будь-що на фінансування міжнародної поліції ОН задля збереження перемиря між Ізраїлем і його арабськими сусідами, а так само всі комуністичні країни заявили, що „принципово" не платитимуть на місію ОН в Конґо. Так само більшість південно - американських і африканських країн заявили, що вони настільки бідні, що можуть платити свої внески тільки „символічно", вплачуванням дуже дрібних сум. На 100 членських держав Об'єднаних Націй тільки 14 заплатили — і то лиш частинно — на утримання 16.000-го війська ОН в Конґо. Майже половину коштів того війська за біжучий рік заплатили ЗДА. СССР винен Об'єднаним Націям понад 20 мільйонів дол., а Франція, яка є також проти місії ОН в Конґо, близько 10 мільйонів.

У СВІТІ

● **У Парижі** вперше від упадку Четвертої Республіки і приходу до влади генерала Шарля де Ґоля зійшлись на довгу довірочну нараду два колишні французькі прем'єри з демократичної лівиці — лідер соціялістів Гю Молле і кол. лідер радикалів Пієр Мендес-Франс. Їхню нараду пояснюють небезпекою, яка грозить Франції від підпільно - терористичної право - націоналістичної організації, що її очолює засуджений на смерть ген. Рауль Салян, та схильність де Ґоля зректися частини своїх диктаторських прав.

● **У Тунісі** французькі й туніські представники підписали формальну умову про відхід французького війська з міста Бізерти та про ґарантію збоку Тунісії для нормального функціонування морсько-летунської бази в порті Бізерти, до часу, поки окремим договором буде устійнений час для евакуації тієї бази.

● **Конґолійський уряд** відмовився акредитувати представника від Східньої Німеччини та наказав Куртові Беттґерові, німецькому комуністові, який був „амбасадором" при комуністичному режимі Антуана Ґізенґи в провінції Орієнталь, щоб Беттґер від'їхав геть. Зате признано відразу амбасадора Юґославії, а амбасадори СССР, Чехословаччини, Польщі, З'єдиненої Арабської Республіки і Малі мусять старатися за признання їх вірчих документів. Всі вони зірвали були з центральним урядом Конґа і визнавали були за „леґального прем'єра" згаданого комуніста Ґізенґу. Коли ж Ґізенґа зліквідував свій окремий уряд і прийняв пост віце - прем'єра в центральному уряді, всі ті комуністичні дипломати нахлинули знову до Леопольдвілю.

● **Італійський уряд Амінторе** Фанфані дістав в минулому тижні 307 голосами проти 230 вотум довір'я від італійського парляменту, зокрема щодо закордонної політики Італії у тісному бльоку з іншими західніми державами, членами НАТО.

● **Хрущов** відкинув ноту японського прем'єра Гаяти Ікеда, яка скаржилась на совєтські атомові вибухи, та з свого боку знову загрозив Японії, що у випадку війни Японія буде знищена атомовими бомбами і ракетами з приводу перебування на території Японії американських військових баз, які ніби загрожують Совєтському Союзові.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Програ „старшого брата" в Сирії

Минулого тижня сталася в Сирії подія, яка насуває паралелі, дуже близькі українській проблематиці. Після переведеного три роки тому „воз'єднання" Сирії й Єгипту в Об'єднану Арабську Республіку, єгиптяни почали відразу грати в Сирії ролю „старшого брата", наставивши там свого протоконсула, своїх верховодів в адміністрації та свого командантa сирійської армії і переводячи соціяльно-економічні реформи, не рахуючись з інтересами та настроями сирійського населення. Та найголовніше те, що під маскою панарабізму, об'єднання арабського світу під проводом Єгипту, скасовано в Сирії всі громадянські свободи і заведено тоталітарно-диктаторський режим з упривілейованою керівною бюрократичною верствою, слухняною наказам з Каїро. На цьому тлі й виникали між Дамаском і Каїром дисонанси та суперечки, що їх, видно, диктаторський президент Об'єднаної Арабської Республіки злегковажив, бо вибух революції заскочив його та його репрезентанта в Сирії, маршала Амера, цілком неприготованими. Переворот в Сирії стався так швидко і знайшов таку широку підтримку не тільки сирійського війська і парляменту, але й найширших мас населення, що президент Об'єднаної Арабської Республіки Гамаль Абдель Нассер зрозумів, що привернути владу в Сирії міг би він тільки через криваву війну, яка, з уваги на складні середньо-східні відносини, могла б скінчитися різними прикрими несподіванками. Тому він відкликав свій наказ про висилання військ для приборкання сирійської революції і ніби примирився з доконаним фактом, сподіваючись пропагандивною кампанією внести в Сирію заколот і привернути ту країну знову під високу руку єгипетського „старшого брата". Маючи, мабуть, таку надію, Нассер заявив, що назва „Об'єднана Арабська Республіка" залишиться надалі, разом з її прапором, як „символ єдности всіх арабів".

Події в Сирії дошкульно вдарили по престижу Нассера, який, після перевороту в Єгипті з 23 липня 1952 року, зречення короля Фарука і висунення з провідного становища генерала Мохаммеда Нагіба, став 7 вересня 1952 р. прем'єром, а 23 червня 1956 р. президентом Єгипту і швидко потім виріс на одного з лідерів невтрального світу. Лявіруючи між Заходом і Сходом, Нассер дістає від СССР зброю, літаки й воєнні кораблі та чималу фінансово-технічну допомогу, особливо на будову Асванської греблі над Нілом, а від Заходу також дістає гроші й товари. Він завів тоталітарно-диктаторський режим, підмурований ідеологічно панарабською фразеологією, а в господарській ділянці пішов по лінії державного соціялізму. Хоч деякі його реформи були безумовно потрібні і похвальні, наприклад, земельна реформа з обмеженням приватного землеволодіння і парцеляцією ґрунтів, — проте націоналізація всіх ділянок народного господарства за совєтським зразком породила розпухливий адміністраційний апарат, в якому — на місце колишньої корупції в апараті монархії — розпаношилась нова корупція. Слово „нассеризм" стало окресленням непогамованої амбіції цього недавно ще нікому невідомого єгипетського старшини-змовника, який забажав стати володарем всього арабського світу й повів інтриги в різних сусідніх державах, що спричинили заколоти і громадянські війни.

Сирійська революція — це програ нассерівського панарабізму. Вона виявила перевагу місцевих націоналізмів, а не всеохоплюючої расової солідарности арабів. Так само, як збанкрутував панславізм, вивіска для московського імперіялізму, так само збанкрутував панарабізм, вивіска імперіялізму єгипетського. Кваме Нкрумах також проповідує панмуринський патріотизм, бажаючи стати панмуринським диктатором, і в цьому своєму змаганні не має ніякого успіху. Народи хочуть бути вільними й самостійними. Поки вони не перейшли через ту стадію, неактуальними є всі ті „ізми", що проповідують всеохоплюючі об'єднуючі гасла — насправді в користь різних імперіялістичних „старших братів".

В безупинному рості

Стан посідання української спільноти у З'єднаних Державах Америки росте безупину, збільшуючися все новими матеріяльними надбаннями. Майже кожного місяця по широких просторах ЗДА в найрізнородніших скупченнях українського поселення відбувається посвячення то нової церкви, то нової школи, то нового народного дому. Протягом лише двох останніх тижнів на Сході ЗДА відбулися події, що будуть записані в історії Американської України. В неділю 17-го вересня посвячено у Филаделфії і віддано для користування соток місцеві молоді українського походження збудовану коштом понад 250.000 долярів українську школу при церкві св. о. Миколая з усім наймодернішим влаштуванням, а через два тижні після того, в неділю 1-го жовтня, відбулося посвячення величавого будинку Менор Джуньйор Коледжу Сестер Василіянок в Дженкінтавні біля Филаделфії, збудованого й виряджено в усе потрібне шкільне устаткування коштом понад мільйон долярів. Тієї ж неділі, 1-го жовтня, у Бавнд Бруку, Н. Дж., проходила величава урочистість посвячення і піднесення хрестів, на будовані православними українцями Церкві-Пам'ятнику, що буде однією з найкращих церковних споруд на Сході ЗДА. Ще треба згадати, що в половині вересня ц. р. в Джерзі Сіті підписано контракт на будову нової школи при парафії св. апп. Петра і Павла, яка коштуватиме понад 540.000 долярів.

Усі ці подвиги українців католиків і православних були вможливлені, з одного боку, доброю організацією й ініціятивністю проводів і вірних українських Церков, а з другого — повною посвяти жертвенністю тисячних мас української імміграції у ЗДА. Вийшовши з рідних земель, де большевицькі окупанти руйнують українські церкви і церковні установи, українці у ЗДА тим більш наполегливо будують Божі храми і школи в країнах свого поселення у вільному світі. Ця жертвенність старої і нової імміграції не обмежується тільки церковною та шкільною ділянками. Величним виявом її було також збудування пам'ятника Лесі Українці в Клівленді і широко розгорнена збіркова акція для збудування пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, що з кінцем вересня ц. р. дала вже понад 150.000 долярів.

Українська спільнота у ЗДА виявляє свій патріотизм не тільки в матеріяльних надбаннях, не тільки в будуванні нових церков, шкіл, народних домів та приміщень для українських установ. Усі вони постають, щоб виповнитись належним духовим змістом. Жертвенність української громади сприяє і розвиткові духових цінностей, особливо в національному вихованні молодих українських поколінь. Завдяки пожертвам і підтримці патріотичних громадян виходять друком репрезентативні видання з різних ділянок української культури і науки, появляються періодичні видання для молоді. Великим подвигом української спільноти у цьому напрямку є видавання дитячого журналу „Веселка", що виходить уже восьмий рік, вможливлене передусім щедрими пожертвами патріотичного громадянства, споневоленого турботою за майбутнє української дітвори і юнацтва. Треба сподіватися, що ця жертвенність продовжуватиметься, а з нею продовжуватиметься й невпинний ріст нашого матеріяльного стану посідання та нашого духового розвитку.

БАЛЯНС ПЕРШОЇ СЕСІЇ 87-го КОНГРЕСУ

У ранішніх годинах 27-го вересня 87-ий Конгрес закінчив свою першу сесію, яка була найдовшою впродовж попередніх десятків років.

Цього року вперше в останніх роках виконна і законодатна влада була в руках тієї самої партії, і тому можна було сподіватися, що демократичний уряд Кеннеді легше зможе добиватися ухвал своїх законопроєктів, ніж це бувало за республіканцеві Айзенгаверові, який в останніх роках мав проти себе в Конгресі демократичну більшість.

Республіканці критикують успіхи демократів, порівнюючи схвалені Конгресом закони з тими обіцянками, що їх дано під час виборчої кампанії Кеннеді і що їх схвалила була Демократична Крайова Номінаційна Конвенція. Це порівняння виходить в некористь урядової партії, але не можна забувати, що Кеннеді і його партія мають ще перед собою три сесії Конгресу, на яких можуть здійснити обіцянки, дані під час виборчої кампанії.

Пригадаймо, які законопроєкти 87-ий Конгрес на своїй першій сесії ухвалив і яких урядові на тій сесії провести не вдалося.

У січні ц. р., коли Конгрес почав першу сесію, в ЗДА ще були познаки економічної знижки. Уряд вніс законопроєкт про економічну допомогу тим районам, в яких найбільше давалися взнаки безробіття. Конгрес ухвалив допомогу в формі позичок і дарунків фірмам на будову та розбудову фабрик в районах із хронічним безробіттям. Призначено також фонди на перевишкіл робітників у зв'язку з автоматизацією праці. На цю ціль разом асигновано $394 мільйони. Цей пункт урядової програми схвалено на 100 відсотків.

Законопроєкт про збільшення мінімальної заробітної платні Конгрес ухвалив, але пробив у ньому деякі зміни. Уряд проєктував негайне підвищення заробітної платні до $1.25 для тих осіб, які вже мають право користувати з закону про мінімальну платню; ті, що не користали досі з цього закону, мають дійти до $1.25 платні впродовж найближчих трьох років. Цей закон мав бути поширений на нових 4,300,000 робітників. Конгрес поширив його тільки на 3,624,000 нових робітників, збільшення платні першої категорії робітників буде переведене впродовж трьох років, а другої категорії протягом п'ятьох років.

Конгрес майже без змін ухвалив урядові законопроєкти в справі видатків на оборону і на дослідження космічних просторів. Уряд просив дозволу підвести чисельний стан збройних сил у зв'язку з берлінською кризою. Конгрес дав повновласті урядові покликати резервістів і збільшити видатки на зброєння, зокрема, ухвалив фонди на будову далекосяжних бомбовиків. На збройні сили призначено $46,662,556,000 і на дослідження космічних просторів $1,671,750,000.

Кеннеді просив Конгрес збільшити число окружних федеральних суддів на 59, а Конгрес підніс це число на 73.

Конгрес прихильно поставився і до урядової будівельної програми, ухваливши загальний будівельний законопроєкт, найширший в історії Конгресу, про будову мешкальних домів для населення, про мешкання для старших осіб, про віднову й перебудову міських нетрів, про мешкання для тих, що мають малі прибутки і про комунікацію в міських дільницях.

Уряд запроєктував і Конгрес ухвалив підвищити старечі пенсії із соціяльного забезпечення таким способом: всі старечі пенсії вдів по робітниках збільшено майже на 10 відсотків; найменші пенсії підвищено з $33 до $40; чоловіки мають право переходити на пенсію вже по закінченні 62-го року життя, замість дотеперішніх 65-ох. Збільшено вкладки до соціяльного забезпечення, щоб можна було фінансувати збільшені пенсії.

Під час виборчої кампанії Кеннеді обіцяв, що старатиметься, щоб кожний фармер мав відповідний прибуток у відношенні до вкладених ним праці і грошей. Конгрес відкинув проєкт секретаря рільництва, щоб самі фармери визначали ціни на сільськогосподарські продукти і встановлювали кількість акрів під окремими культурами. Конгрес збільшив висоту федеральної допомоги з $1.06 до $1.20 за бушель кормового збіжжя та з $1.78 до $2.00 за бушель пшениці і ухвалив зменшити посівну площу на 20 відсотків.

Конгрес майже не обговорював урядового законопроєкту про забезпечення медичною допомогою старших осіб, які дістають пенсії соціяльного забезпечення. Уряд пропонував цю допомогу в рямках соціяльного забезпечення.

Конгрес відкинув ще один законопроєкт, що його Кеннеді вважав за один з найважливіших — законопроєкт про допомогу публічним школам, яка мала виносити $5.5 більйона. Конгрес ухвалив тільки продовжити на два роки дотеперішні закони про допомогу тим районам, де є більше число учнів - дітей військовиків і федеральних урядовців, та закон про допомогу школам у навчанні предметів, важливих для оборони країни.

Найзавзятіша боротьба йшла за висоту фондів, призначених на закордонну допомогу. Після довших дебат в обидвох Палатах і в спільній конґресовій конференції на цю ціль призначено $3,914,-000,000.

Як бачимо, уряд не зміг здійснити того, що обіцяв перед виборами, і про що говорив у своїх зверненнях до Конгресу. В деяких справах уряд навіть не виявляв належної оборони своїх пропозицій, як наприклад у справі медичної допомоги пенсіонерам, допомоги школам, реформи податкової системи.

До виборів 1962-го року має відбутися ще одна сесія цього Конгресу, отже уряд матиме нагоду здійснювати свою плятформу ще під час другої сесії.

СПОГАД

Без привіту, ласки і без долі
Волочуся світом, ніби хмара,
Кукохвостим зайчиком десь в полі
Моя юність в осінь
поскакала.

Мрій чудових листя золотаве
Обриває вітер буйночесний;
Десь мої веселощі й забави
Сповиваєть на мокроті боси...

І в сумерках плентаються
тіні.
А між них — мала частинка
Тіла.
І, немов струна на мандоліні,
Неповторна юність
продзвеніла.

ЮРАСЬ ЗВАРАЖЕЦЬ

Володимир Ласовський

АЛКІВІЯДИ І ГЕРОСТРАТИ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Без цього випаду по аналогію в античний світ моя стаття втратила б на своїй образності і образній переконливості. А хочеться власне, щоб вона заговорила найопуклише і найяскравіше про моторошне явище виникнення комплексів алківіядизму і геростратизму в середовищі молодої української письменницької еліти.

А втім, чи тільки письменницької еліти?..

Пишу цю статтю сповнений тривоги, глибокого жалю і ще глибшого засоромлення за алківіядів і геростратів перед нашим загалом, перед нашою молоддю, яка спостерігає виникання саме таких явищ в українській культурі і в такому вигляді, врешті перед моїми читачами, яких заставлю на частинку вкрапнути в каламуть затрусної атмосфери „визволеного мистецтва", на жаль визволеного від сорому, відповідальности, а передусім від самого таки мистецтва.

До болю хотілося б не писати цих рядків так, як не хотілося б, щоб колинебудь в українській культурі виникли спонуки до писання, чи, тепер, чи за сто років, подібних рядків.

Але такі спонуки виникли...

*

Чепурун і красунь атенського бомонду, Алківіяд, придбав собі рідкої раси собачку і хизувався нею нарівні зі своїми чудово ондульованими кучерями. Та коли з часом захоплення публіки надзвичайною собачкою проминуло, амбітний Алківіяд вирішив порушити публічну опінію і привернути до себе пословлену увагу вродливих атенянок. Правда, він не зголив своїх знаблених кучерів, зате відрубав надзвичайній собачці хвоста.

Алківіядові було байдуже до того, що Атени загомонять обуренням і осудом жорстокої витівки. Але Атени загомоніли. Алківіяд досяг своєї мети.

В тих же античних Атенах свого часу жив-був демагог, що звався Герострат. Герострат був амбітний і захотів увічнити своє ім'я спільним вчинком спізміриний до своїх амбіцій. Він підпалив святиню.

З того часу люди, які, щоб зажити слави, понавходили вчинки, схожі на „подвиг" Герострата, звуться геростратами. Герострат уславився на віки вічні. Герострат досяг своєї мети.

*

Творчість українських письменників, зокрема тих, молодшого покоління, з вільного світу, мала б виповнити трагічну прогалину в нашій літературі, яку до кости обділювують займанці з усього українського - ідейного, всього індивідуального, естетичного, гуманного. Врешті обділювують сі самих творців і з пам'яті про них.

У вільному світі існують всі передумови (на жаль, крім видавничих) для творення добротної літератури, нікім і нічим не обмежуваного творчого горіння і конституцією гарантована некаральність за запалювання високими ідеалами маси.

Логічно, коли вже це молодше літературотворче покоління зве себе українськими письменниками і вступило в епоху виповненого з усього живого поля там на рідних землях, то воно повинно б вкувати власну бракуючу ланку зі своєї творчости і вплестити її в ланцюг тяглости нашої культури. Так мусіло б бути. І так мусять бути, коли наші молоді літератори, поряд з талантом, освітою і особистою культурою, в однаковій мірі обдаровані почуттям відповідальности на своїх почесних постах збудників тих вартостей в душах і серцях своїх читачів, які підносять їх понад приземне і розкривають нові, величні й конструктивні істини.

Адже це трюїзм, що митець своїм стильосом, різцем і пензлем різьбить профіль завтрішнього, вдосконалоєс сучасне для досконалішого прийдешнього. Цього трюїзму до недавніх років ніхто не збирався заперечувати.

*

...Того дня принесла мені пошта книжку Емми Андієвської „Риба і розмір". Мене зворушила пам'ятливість молодої, талановитої поетки. Зворушила і мила дедикація на книжці.

Розрізану книжку виховано мені з рук мій син, підліток, книгою, що й сам пробує пера, прихильник творчости Патриції Килини і Жені Васильківської. Увечері він звернув мені вже прочитану книжку і заявив, що в її другій половині поезії — це рішуче не поезії, а поганого, дуже поганого змісту анекдоти.

— Скажи, тату, чи щоб бути модерним поетом треба вдаватися писати з публичних пісуарів?

Я прочитав книжку, прочитав і тридцять останніх її сторінок і — відклав з почуттям глибокої образи, завданої тими тридцятьма сторінками українській мові, українській літературі і українській людині.

Коли видала її Андієвська, здавлена в Герострата, то вона досягла своєї мети.

*

Деструкцію зовнішнього світу у відношенні до творчого суб'єкту розпочав з кінцем XIX ст. малярський імпресіонізм.

Наступ на інтеґральність матеріяльного світу пішов паралельно, а частково в пов'язанні з соціяльними процесами, які остаточно усували залишки февдалізму і підмінювали розбещений капіталізм. Деструювання інтеґральних „реалітетів", як на соціяльній площині, так і в мистецтві, було доконче, бо закостеніння натуралізму погрожувало звапненням усіх духових, животворчих клітин творчого суб'єкту.

Експресіонізм пішов далі від несміливих починань імпресіонізму. Він не тільки зрушував поверхню матерії, він розм'язував її до глибини, і в ній, як у розтопленому воску, витискав творець „печать свого духа".

Ще далі посунувся кубоконструктивізм, розклавши предмет, як механік машину, на елементи, і з накопичених часток складав митець свій твір, будував за принципом своїх світоглядових особливостей і конструкційної логіки.

Сюрреалізм на свій спосіб почетвертував аподиктичність тупольної логіки натуралізму, що забороняла ніжно стояти сторчма, що вже заперечив, як каже леґенда, Христофор Колюмб.

Але процес розкладу зовнішнього світу посунув далі,

(Закінчення на стор. 3-ій)

На мистецькі теми.

СЕВЕРИН БОРАЧОК В НЮ ЙОРКУ

Українське громадянство, що стоїть в будь-якому відношенні до проблем росту рідної культури, зокрема до мистецтва, з щирою радістю й захопленням привітало вістку, що до Ню Йорку прибув з Европи знаменитий визначний маляр Северин Борачок, щоб тут в домі Українського Інституту при 5-ій Евню і 79-ій вулиці влаштувати виставку своїх картин, яка триватиме від 29 жовтня цілий листопад.

Приїзд Северин Борачок до нас, як подає каталог-проспект, з дуже великою кількістю своїх творів, виконаних різною технікою та засобами — олією, гіпс, темперою, пастеллю, крейдою, кольоровим папером, вугіллям, скляною і кам'яною мозаїкою та майолікою. Отже, попри безперечну мистецьку вартість своїх картин, С. Борачок дає нам технічно - матеріяльними засобами запевнення високомистецької різноманітности в своїй виставці і робуджує наше зацікавлення своїм малярським доробком.

Українське американське громадянство, з дуже малими вийнятками, не мало можливости бачити твори тих наших митців, що живуть в Европі, і тому саме С. Борачок, як один із найвизначніших наших малярів, прибув до ЗДА, щоб познайомити українське та чужі середовища з своїм артистичним доробком. Його виставка матиме ретроспективний характер, вона буде виглядом, чи радше досягненням, його мистецької праці на різних етапах творчого життя.

С. Борачок наскрізь оригінальний, а його картини такі характеристичні і незалежні від сторонніх мистецьких впливів, що можна сміливо сказати, що він займає в образотворчому мистецтві цілком окрему, власну позицію. Німецький мистецтвознавець і критик фон Ґордон пише в місячнику „Дер Европеіше Остен" так: „Для Борачка не існує академічної дискусії про абстрактне чи предметове малярство. Він хоче показати життя і рух вічного існування. Таким я є, таким я мушу бути, це є краса, а це — правда".

С. Борачок походить із селяншого галицького Поділля, син священика о. Юліяна, відомого суспільного діяча на переломі минулого століття. По батькові одідичив Северин малярський талант, що коренився в їхньому роді. Виховавшись у високопатріотичному домі, ще як юнак, брав він участь у визвольних змаганнях в рядах УСС'ів, а пізніше в армії УНР. Перенивши національну катастрофу, повернувся додому і власними силами, бо батько вже не жив, вихав на малярські студії до Кракова, звідкіля, після закінчення студій, з групою найздібніших молодих малярів, яких непереможно манив широкий мистецький світ та нові мистецькі течії, вирушив на дальші мистецькі студії до Парижу. Там він наполегливо працював і вже в першій малярській виставці, яку влаштувала ця група малярів, звана „капістами", дістав нагороду. Дальший його шлях — це успішні, високоцінювані виставки його творів у різних мистецьких центрах Европи.

Недавно С. Борачок осягнув великий успіх в мистецькому центрі Західної Німеччини, в Мюнхені, здобувши першу нагороду за виконання настінного образу св. Андрея в одній із місцевих німецьких католицьких церков. Цей триметровий образ, вмураваний в стіні, митець виконав, як мозаїку, кольоровим склом.

Рівночасно з С. Борачком в тому самому Українському Інституті виставлятиме свої

(Закінчення на стор. 4-ій)

Лев Ясінчук

В НЕЗАБУДЬ СУЩИМ І ГРЯДУЧИМ ПОКОЛІННЯМ

(У 80-РІЧЧЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ")

(12)

У березні 1924 р. введено в українських гімназіях польську мову як урядову. Учителів, що протестували проти такої політики кураторії, звільняли з служби (проф. Михайло Галущинський). За участь у панахиді по бл. п. Бесарабовій усунено з посади проф. Сокола в Сокалі і відібрано йому право вчити навіть у приватній гімназії. Двох інших учителів у Сокалі за той самий „злочин" віддано під поліційний нагляд, а катехита о. Левицького перенесено до Сянока. Перенесено також проф. Омеляна Цісика з Коломиї до Ніска, Григорія Томощука — до Кросна, а Остапа Світлика — до Ряшева. За такі ж „переступи" карала кураторія без милосердя учнів: в нещасному Сокалі покарано їх 12, а бурсу, де приміщено 43 учнів, розв'язано й тим самим позбавлено молодь можливости вчитися. У державній гімназії в Коломиї зняли з стіни в класі польського орла. За це куратор замкнув в цій гімназії шість кляс, а учня Дмитра Хромовського, який зняв орла, звільнено із забороною вступати до будь-котрої гімназії Східної Галичини. Вчителів цієї гімназії Івана Сатурського, Дмитра Николишина, Лесю Ковбузу й Антона Микитюка суспендовано.

Про українські державні фахові школи у Польщі можна сказати одним коротким реченням: таких шкіл не було ані одної. Натомість на основі офіційної польської статистики було на 1 січня 1922 р. у Східній Галичині самих торговельних державних шкіл 19, до яких ходило 376 українців (на всіх 2,740).

За Австрії мали українці також одну рільничу школу, в Городенці. Вона мала господарські будинки й 6 моргів поля. Але поляки звели ту школу нанівець; замість розпочинати навчання на піднесення сільських господарств, особливо на подільському чорноземі, де ця школа виросла, польська влада зробила з неї школу двірських писарчуків. Під час першої світової війни забудування школи попорено. Уряд ЗУНР приготовив на відбудову матеріял, але румуни, що зайшли були тоді на т. зв. Покуття, забрали його на паливо. Поле позаростало бур'янами. Товариство „Сільський Господар" уживало заходів, щоб урухомити школу, але міністерство рільництва заявило, що воно само її відновить, але — з польською мовою навчання.

Дуже важливим виховнонавчальним чинником були т. зв. фахово - доповняючі школи, до яких обов'язково мусіли вчащати юнаки і юначки, що вчилися в містах ремесла. Це було в інтересі українців, бо ж як майстри вони мали б залишитися в містах і тим самим вплинути на їх український характер. Та на 1 січня 1922 р. було таких шкіл у Східній Галичині 45 і 171 клясами, але української не було ні одної.

Вище подали ми на автентичних, вирваних з сучасності прикладах стислий образ безглуздої політики післяверсальської Польщі, політики, що не обмежувалася спробами винародовлення, але намагалася, наскільки це можливо, стримати культурний розвиток автохтонного народу. В шкільній ділянці ця кривда вже переливалася через вінця і навіть спровокувала анонімового месника на вбивство Собінського, керівника тієї політики у Східній Галичині, чи тоді вже — в Західній Україні.

Після розвалу Австрії, болюче відчувши несправедливий присуд Ради Амбасадорів про приналежність Східної Галичини до Польщі, український народ, національна свідомість якого зросла всеро, почав масово горнутися до своїх організацій. Членство в Педагогічному Т-ві виросло: 1923 р. було 12.867 членів (в роках 1915-1922 зовсім не було приросту), 1930 — 31.615, безпосередньо перед другою світовою війною — 103.338 і 96 членів-добродіїв*, між ними з Америки 79. Український нарід, позбавлений елементарного права впливати на духовість свого молодого покоління, не міг захоуватися пасивно і натискав на свою виховно - шкільну установу, „Рідну Школу". І ця народна представниця, „Рідна Школа", відчуваючи під ногами твердіший ґрунт у вигляді організованої в членстві понад стотисячної громади, а разом з родинами членів і з тими прихильниками, що користали з її виховних установ, стояла біля чверть мільйона, — почала вести шкільну політику відважно, агресивно, майже революційно. Не зважала на урядові погрози самої інституції та її проводу членів, бо знала, що при масових переслідах може дійти до дійсної революції.

„Рідна Школа" вже не мала конкуренцій у шкільній ділянці, бо з червня 1920 р. представники всіх українських центральних організацій, політичних партій і приватних шкіл визнали її єдиним найвищим органом у шкільних справах. Між прийнятими тоді 11 резолюціями в 5-ій резолюції сказано: „Всі приватні українські школи, всі приватні дошкільні й загальні шкільні виховні заведення, без огляду на власників, безумовно підчинені тому верховному шкільному органові в засадничих справах педагогіки, шкільної політики й адміністрації".

Отже, нестерпний стан українського шкільництва і польська політика, з одного боку, а з другого — свідома й рішуча воля пробудженого народу протиставитися тому станові, приневолили „Рідну Школу" творити кожного року приватні школи, хоч би надлюдськими зусиллями. До тих 32 повноправних приватних народних шкіл, що їх вона мала ще за Австрії чи створено після війни, прибували щораз нові. Але не багато з них встоялися. Польська влада або відмовляла дозволу на відкриття нових шкіл, мовляв, нема закону про творення українських шкіл, або відтягала вже даний дозвіл (Радехів), або розв'язувала їх під різними претекстами. Наприклад, в Городку біля Львова державний шкільний інспектор звалив в торбині одного учня книжечку В. Андрієнка „Огляд бувальщини українського народу". В Забойках, Білому Камені, Зазуліх, Заболотові, Козлові, Судовій Вишні закрито школи під закидом, що вони невідповідно приміщені. У Золочеві закрито школу тому, що деякі вчителі нібито не мають належної кваліфікації. Часто подавали, стереотипну причину, мовляв, у даній місцевості є польська школа, що вповні задоволяє потреби населення.

*) Члени-добродії — це ті особи, що склали одноразово даток рівновартости 50 амер. долярів.

ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ВИДАВНИЧИЙ ФОНД „СВОБОДИ" !

Велике Свято в Ню Йорку

24-го вересня в церкві св. Володимира в Ню Йорку, відбулася рідка на наші часи Св. Служба Божа, в якій приймали участь представники двох митрополій Американської та Канадійської, при участі численного духівництва.

Прегарна церква св. Володимира набрала святочного вигляду на той день, коли увійшли Владики до храму та станули на підвищенню посередині, де відбулося їх одягнення та потім розпочалася Свята Літургія, яку правив Владика Михаїл в Торонта. При престолі були Митрополит Іоан, Владики Михаїл, Архисп. Андрій з Едмонтону та Архисп. Мстислав з катедри св. Володимира в Ню Йорку при участі десяти священиків та протодиякона Рибачука.

Владика Іларіон не приймав участи в Літургії, але знаходився при правій стороні перед амбоном. Співав катедральний хор під диригентурою проф. В. Завіткевича. Церква була виповнена богомольцями.

Під час Богослуження сказано слова привіту на адресу канадійських Владик, Архиспископом Мстиславом, й слово Митрополита Іларіона на тему двох найбільших заповітів Христа, про любов до Бога та любов до ближнього

Після Літургії відбувся обід в парохіяльній залі, під час якого присутні вислухали привіти Ню Йоркові з Канади. Протопресвітер д-р С. Савчук з Вінніпегу в прекраснім слові сказав, що йому якось тісно в цім великім місті. Бо в степовій Канаді, як в далекій Україні, є простір, є свобідний рух на великих просторах, хоч в зимі великі завірюхи та морози, але там до того звикли.

Українська православна церква в Канаді так, як і всюди в світі, є об'єднана сьогодні, і біля неї стоїть український нарід, як стояв в минувшині, як він висловив свою волю у Соборі у Великім Золотоверхім Києві в 1921 р., коли не дивлячися на спротив збоку не українців, оголосив Відродження Української Православної Церкви. Від тих часів немає вже в нас сумнівів про майбутнє нашої церкви.

„Хоч сьогодні Україна є в неволі, її церква придавлена окупантом та її ієрархи та священики в більшості знищені, вірні залишилися з нею, а у вільнім світі існує наша свобідна церква, як символ нашого остаточного визволення. Український нарід є біля своєї церкви, до останнього буде з нею, аж тоді він буде вповні щасливий, коли будуть здійснені й політично-громадські його права в національній Державі. Тоді в наших храмах буде правитися Хвала Богові за дане нам щастя бути всім разом у вольності й під духовою опікою нашої церкви", — казав о. д-р С. Савчук.

Владика Мстислав керував виступами та інформував присутніх про життя церкви та завдання, які стоять перед нею

Владика Андрій з Едмонтону яскравими рисками намалював картину переслідувань нашої церкви на протязі майже 250 літ, після Гетьмана Мазепи, коли то „нас принижували, ідеали української правдивої церкви були під забороною або перекручувані, нам забороняли молитися так, як ми звикли, не давали нам молитися за наших людей науки, мистецтв та наших гетьманів. Ім'я одного з найбільших добродіїв церкви Гетьмана Мазепи — було навіть викляте. Хто підносив тоді свій голос в обороні нашої церкви, був переслідуваний. Нам нав'язували чужі авторитети. Та прийшов час, що наша церква звільнилася від тих опікувань й стала Українською Православною Автокефальною Церквою нашого народу. Сьогодні вона існує тільки у свобіднім світі, а там в нашій улюбленій Батьківщині знов під забороною. Але прийде воля для нашого народу й прийде час, коли в нашій мові будуть литися молитви вільного українського народу до престолу Всевишнього".

Говорили також Владика Михаїл з Торонта та п-ні Савченко передала привіт від парафії св. Тройці в Ню Йорку.

У понеділок та вівторок 25 і 26 вересня мали відбутися в Ню Йорку та Бавнд Бруку наради єпископату обох митрополій у справах поширення праці для добра церкви та виявлення єдности та рішучости Української Православної Церкви у вільнім світі. Це є важливе з заходами, що роблять на Сході, де має відбутися всесвітня конференція ієрархів православної церкви, яка має порушити також важливі для нас політичні справи та зокрема т. зв. питання об'єднання всього християнства, що є найпекучішим питанням з огляду на войовничу акцію безбожного московського комунізму, що загрожує вільному світові.

І. С.

Після відслонення пам'ятника Лесі Українки в Клівленді

Це ані звіт, ні признання чи критика, у зв'язку з дводневним святкуванням відслонення пам'ятника Лесі Українки в Клівленді. Це вияв радости і задовілля. — За словами мистця - скульптора, Михайла Черешньовського, який сказав — „я щасливий", — і ми члени СУА, приєднуємося хорально до його слів: „Ми щасливі"!

Ми зреалізували великий задум, — скульптор у бронз втілив могутній дух поетки, — яка певною стопою іде вперед, а її очі глядять в обрії, — переможно глядять, і кличуть інших усіх людей доброї волі, добиватися свободи..

Велика, заслужена подяка Вп. панові М. Черешньовському, скромній людині і на вид і на слова, а якій, сильній в удуховленню своїх мистецьких творів.

Дякуємо Вп. пані Ізидорі Борисовій, сестрі поетки. Її приявність у підніжжя монументу лучила нас, громадян щоденних турбот з духом її Великої сестри.

Дякуємо пані Олені Лотоцькій, голові Централі СУА, за її присутність, за її тверді слова провідниці організації, — за теплі — сестрині слова радости зі спільно доконаного шляхетного діла.

Дякуємо провідникам, солістам і збірним групам усіх трьох імпрез, що своїми виступами звеличали свято і поширили словом, піснею чи музикою культ нашої Покровительки.

Дякуємо всім Гостям з-поза Клівленду, і місцевим за спонтанну участь в святкуванню. Дякуємо головам Окружних Рад і представницям Відділів СУА за щирі привіти і поміч, — дякуємо всім рядовим-посестрам СУА за працю, за труд за численну приявність.

А ми, клівлендська громадо СУА, на радощах дякуймо Всевишньому, що поблагословив наше благородне діло і ясним, осіннім сонцем позолотив могутню статую Лесі Українки, яка так гаряче любила природу і з її довкілля черпала сюжети і силу до своєї творчопсти!

Комітет Будови Пам'ятника, Окружна Рада і всі її Відділи СУА в Клівленд.і

ПАМ'ЯТІ РЕВНОГО ДУШПАСТИРЯ

(Замість квітів на могилу бл. п. о. Григорія Тома)

В горячковий липневий день я вперше зустрів його. На умовлений час він приїхав, щоб заопікуватись мною, що, як один із тисяч подібних мені, прибув з Европи розгублений, без знання мови, без даху над головою, зданий на ласку добрих людей. Ніколи не забуду цієї першої зустрічі із взірцевим українським католицьким душпастирем о. Григорієм Томом. Його смаглява, усміхнена постать відразу влила в мою стурбовану душу промінчик надії. Від того часу минуло дванадцять років. І хто б тоді подумав, що цьому молодому, енергійному священикові судився такий короткий життєвий шлях. Сьогодні його вже немає між живими. Його серце, що з повною відданістю і ревністю католицького священика любило ближнього, перестало битись. Для тих, хто знав його і для цілої нашої української спільноти, — це болюча втрата.

Це була виїмкова постать в нашому релігійному і громадському житті. Коли б ми заїхали були до Бостону, ми не мали б трудности навіть без знання адреси віднайти церкву Пресвятого Христового Серця в Джамейка Плейн, що становить передмістя розлогого Бостону. Цю обставину ви будете завдячувати здобуткам довголітньої відданої праці отця Григорія Тома. Вже сьогодні без переборщення можна твердити, що ледве який наш священик у великому місті був такий популярний, як о. Григорій Том.

Його знали сенатори і бизнесмени, бідні і багаті. Він був шанований і люблений католиками і некатоликами. Та мабуть найбільш любленим він був Кардиналом Кушінґом. Двері кардинальської палати були відчинені для нього повсякчасно. Колишній помічник Кардинала Кушінґа, а теперішній єпископ Питсбурґа Преосвященний Райт вже „з традиції" брав участь в щорічному Літургічному Дні, що відбувався кожного літа в Готунґс Пан парку.

Він мав дивний вплив на людей. Його проханню годі було відмовити. Коли прийшов час, щоб почати будову церкви Пресвятого Христового Серця в Джемейці Плейн, він зорганізував велику кампанію фінансової доломоги серед чужинців, бо від маломожних новоприбулих родин він не міг багато сподіватися. В призбируванні фондів він виявляв себе неперевершеним.

Його місійна праця в Бостоні від 1948 р. зродила великі плоди. Бостон від довгих років не мав свойого українського католицького душпастиря. Релігійне і національне життя в тому місті занепадало. Із призначенням отця Григорія Тома на душпастирську працю в Бостоні життя в релігійно - національних організаціях ожило. Згадати б створення репрезентаційного церковного хору Апостольства Молитви, українського пласту і Українсько - американського Об'єднання.

Він сам справадив сотні українських скитальців, зустрічав їх в пристані, вишукував для них помешкання і працю. Я сам був свідком, коли він для бідних родин купував домашнє устаткування, харчі і речі першої потреби і перевозив своїм автом, втираючи неодну сльозу в новоприбулих скитальців.

Будуючи тоді студентом богословії, я залюбки перебував в його парохіяльній канцелярії, що часово була приміщена в гостинному домі панства Ілпі Чопиків, активних членів УНСоюзу. Там концентрувалось все релігійне і національне життя укр. кат. Бостону. Двері парохіяльної канцелярії отця Тома стояли завжди отвором для всіх, що потребували його духової чи матеріяльної помочі. Для всіх він мав лагідний усміх і слово потіхи. Його уста залюбки гоїли наболілі рани сердець новоприбулих висловами Йорданського Повечер'я „З нами Бог!"

Отець Том був великим ревнителем спільної вервиці. Цей спосіб молитви не був дуже поширений серед українських родин, тому він часто молився на вервиці з американськими дітьми. Не забуду мойого одушевлення, коли одного разу він забрав мене з собою на окраїни міста в дільницю портових домів. Там жила убога родина з численними дітьми. Мати цієї родини була важко хвора в шпиталі. Він привіз їм дещо з харчів, а після короткої приязної розмови скликав всіх дітей і їх сусідніх знайомих, клякнув перед образом Пречистої Богоматері і всі ми провели спільну молитві на вервиці.

Сам факт, що він був уродженцем американської землі і не все вмів збагнути психіку новоприбулих українців, часто був предметом його журби. Він гаряче бажав збагнути її, щоб з ще більшим успіхом посвятитись праці для нових поселенців. Після приїзду до Бостону, він не дуже то володів добірною українською мовою, та після наполегливої праці та завдяки непересічним особистим здібностям він опанував її бездоганно.

Отець Том бувало питав мене: скажіть мені, чи я, не будучи уродженим на Україні, зможу бути правдивим українським патріотом? Я з внутрішнім переконанням успокоював його, кажучи: Ви отче, парох, своєю працею українського католицького священика робите найкращу роботу для української справи, яку колинебудь може зробити найкращий український патріот.

І хоч не все його душпастирська праця зустрічалась з апробатою і зрозумінням всіх його парохіян, то проте всі, хто його знали, мусять признати, що о. Григорій Том, — це був своєрідний характер. Це був відважний, послідовний і ревний душпастир, що залишив по собі серед своїх парохіян і дуже численних мешканців великого Бостону нестерте п'ятно свого духа.

Його душпастирська праця далеко перевищила побутовий характер одної української громади. Він залишиться для нашої спільноти в Америці взором ревного місіонаря в доках портового міста, людиною з широким серцем для зболілих воєнним лихоліттям українських душ. Він залишив по собі пам'ять великого патріота і громадянина, що хоч не бачив власними очима української землі, то проте полюбив її синів аж до самопосвяти.

Хай китиця цих духових квітів впаде на його свіжу могилу на родинному кладовищі в Сиракюзах, а пам'ять про Нього в наших молитвах хай буде передавана з роду в рід!

о. Я. С.

АЛКІБІЯДИ І ГЕРОСТРАТИ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

як можна було сподіватись. Почалась нищівна ланцюгова реакція, яка, прожерши зовнішній світ, коли вже не було чого нищити, пішла вглиб творчого суб'єкту і кинулась поїдати внутрішній світ. Термітові щелепи деструктивної стихії не пощадили основ моралі, святощів, високих ідеалів, найумовнішого естетизму. (Скільки аналогії з соціяльними процесами, завершеними російською революцією і совєтською дійсністю!).

Сьогодні в афіґуративному малярстві дійшло до гидко забруднених простирал, здебільша без крихітки творчого надхнення, без сліду творчої візії, або коли і з'являється слід творчої візії в поафіґуративному мистецтві, то, проціджений крізь призму духової порожнечі. В літературі прийшло до абсолютно тотожних явищ. Безвольово кинена пляма заступає тут безвольово прошамкане слово в поезії, припадкового набору, безконтрольної подачі, безідейного наверстування, в ліпшому випадку, епілептичної метушні.

В прозових творах „визволеної літератури" сюжет формується за зразком візії, зродженої з глибин підсвідомости, але не покликаної до життя ні покликом серця, ні покликом розуму. Зродженої диким криком інстинктів, тривогою тварини в поході до різні і задивленої в електричну пістолю, тварини, що прагне здійснюванням у розгнузданий спосіб своїх розплодових функцій приглушити свідомість своєї приречености.

В цьому кліматі зроджуються й наші літературні алкібіяди, що епігонствують в чужих зразках епатування громадянства, обрубуючи свою творчість з усього, що кваліфікувало б її на формуючий, а не знеформлюючий фактор.

В цьому ж кліматі зродилися у Емми Андієвської геростратові спонуки опублікувати книжку з тридцятьма сторінками містифікованого чи дійсного перекладу (це рішуче байдуже) вульґарних верзінь збоченця, для скріплення ефекту, власне в році, коли з побожністю вшановуємо пам'ять наших національних і літературних світочів — Шевченка, Шашкевича і Лесі Українки.

Мій достойний читач у праві поспитати, що ж це врешті, за друкований злочин поповнила Емма Андієвська і чи варто для кількох чимось там задрукованих сторінок зчиняти стільки рейваху.

Я безумовно зобов'язаний докладніше познайомити читача із злочином Андієвської (не промахом, не похибкою, не нерозважністю!), хоч роблю це з найбільшою неохотою, бо загальна нецензурність, з дозволу сказати, поезій „Ліхноса", не дозволяє навіть навести з них характерних цитат.

Крім власних, деяких справді талановитих, поезій, Андієвська вмістила в своїй книжці розділ перекладів, де останнім автором мав би бути Арістодімос Ліхнос. Тому, що з таким прізвищем я в літературі не зустрічався, а тепер не маю зовсім охоти справджувати його існувальність, підозріваю Андієвську в містифікації, значить в авторстві „перекладених" поезій. Але чи це є містифікація, чи ні, зовсім не міняє справи. В кожному випадку Андієвська несе повну відповідальність за безпрецедентний в українській літературі факт уведення в неї пісуарної анекдотщини.

Ці „поезії" висловлюють здебільша цинічні звернення деґенерата, гомосексуаліста, до своїх теж звироднілих партнерів. Решта — рефлексійна „лірика". Обидва роди „поезій" рясніють означеннями статевих органів, а їхню естетичну суть чудово схоплює останній вірш збірки „Передрання":

Я слухаю кроки на смітнику,
Де валяються подерті півні,
Статеві органи і гниль усього
міста,
Яку звозять ранками . . .

∴

До публікації Еми Андієвської належить підходити не як до відірваного явища, а як до злісної недуги, до отруйної пісмії, що починає кружляти в душах нашого молодого, переважно талановитого мистецтвотворчого покоління.

В дорогу китайку української мови вгорнуто „гниль усього міста", визбирану з епіграм, записаних в тьмавих закапелках публічних місць деґенератами, і винесено на п'єдестал мистецтва слова.

Воістину вже бракує тематики, гідної пера наших алкібіядів і геростратів в українській дійсності: в повній героїчного патосу і динамізму визвольній боротьбі — Крути, Зимовий Похід, УПА, у вщерть налитому багатством ліризму набодному побуті, в мартирології наших братів по сибірах і тюрмах, у примарній дійсності, що її переживає українство в смертоносних кільцях московського давуна, щоб творчим стильосом заколочувати гірко - полинову каламуть екзистенціоналістичного сплїну,або, ще гірше, копирсати ним у смітниках чужих міст і чужих культур! . .

∴

Я певен, що прихильники і послідовники „нових мистецьких істин" за ці рядки пом'януть мене не злим, тихим словом. Мій „обскурантизм" вони уточнять як „націоналістичну обмеженість".

Не з метою самооборони, а лише в порядку інформації скажу їм про себе, що я — за нове мистецтво, за живе, вічно мінливе й молоде, за перманентно революційне. Але я найрішучіше проти всього того, а в тім числі й найгеніяльнішого мистецтва, яке могло б завдати шкоди моїй прекрасній Нації і її культурі.

Мій девіз націоналіста "Salus reipublicae suprema lex" засуджує і в політиці, і в економіці, і в культуротворчих процесах кожний вияв назадництва, як шкідливий для нації, але й карає на горло всі прояви „прогресивного" розкладу національної моралі, демобілізації тих духових сил нашого народу, що в боротьбі породжують героїчний патос, а в мистецькій творчості здорову культуру.

А втім, я тут не про себе тільки. Я за всіх тих, кому для апатації заадресувала Емма Андієвська „Рибу і розмір" . . .

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Дискусійний Клюб Круглого стола** у Ню Йорку розпочинає свій третій сезон діяльности Загальними Зборами, які заповіджені на найближчу суботу 7 жовтня в Українському Інституті Америки на 5 год. попол. На денному порядку звіт уступаючої управи, дискусія над ним і дальшою діяльністю Клюбу та вибір нової управи.

● **Танечниця Рома Прийма** вернулась з подорожі до Каліфорнії, куди їздила з своєю мамою, піяністкою Іванною Приймою і де виступить навесну у місті Вілшаєрі, Каліфорнія. Дня 5 жовтня відбудеться її виступ на „Лісовому святі" — „Чендж оф форест" — у Гантінґтоні, Вест Вірджінія, на якому сподіваються приявности членів уряду з Вашинґтону.

● **Ген. А. Вовк**, референт військових справ у Виконному Органі УНРади, оприлюднив список колишніх вояків, нагороджених хрестом Симона Петлюри. Ген. М. Садовський повідомляє, що в очолюваному ним Воєнно - історичному Інституті в Торонто, Канада, нагороджені колись тим Хрестом, що його затратили, можуть набути його за невеликою заплатою.

● **Товариство Прихильників Визвольної Боротьби України** в Ню Йорку, яке займається уладжуванням „Живих Газет" з доповідями на актуальні теми, розпочало новий сезон в минулу суботу у ввечорі, присвяченім сучасній небезпеці війни і її зв'язкові з українською проблемою. Доповідачами були д-р М. Прокоп, д-р Р. Ільницький і ред. І. Кедрин. Т. зв. викладова заля Народного Дому була вщерть повна слухачів.

Англійські соціялісти поручують визнання комуністичної Східньої Німеччини

Лондон. — В минулий понеділок 2 жовтня почалась в Блекпулі щорічна Крайова конференція соціялістичної Партії праці, яка радитиме над резолюціями, приготованими й остаточно схваленими напередодні того з'їзду Крайовою екзекутивною комісією тієї партії. Ті резолюції стосуються однаково міжнародної, як внутрішньої політики уряду та внутрішньо - партійних справ. У відношенні до теперішньої німецько - берлінської кризи Партія праці поручає урядові визнати „де факто" комуністичний режим Східньої Німеччини взаміну за ґарантії від комуністів на збереження свободи в Західньому Берліні та вільної його комунікації з Заходом. Західня преса твердить, що те становище не далеко відбігає від становища й консервативного уряду Мекміллена, який рахується з загальними настроями англійців, які не хочуть сильної об'єднаної Німеччини. Ліве крило Партії праці напевне висуне справу зліквідування американських баз в Англії, зокрема бази для атомових човнів в Голі Лоч, але газети передбачують, що на цьому цьогорічному партійному конґресі велику перевагу матиме „поміркований" партійний провід з Гю Ґейтскеллом у проводі. У партійному конґресі є приявних 1,226 делеґатів. У внутр. політиці — конґрес соціялістів напевне висловиться проти політики уряду щодо заморожения робітничих платень та вимагатиме дальшої підвишки платень, зрівняння виховно - шкільної системи і пожвавлення в розвитку промислу.

● **В Північному Китаї** впав у минулому тижні дощ, що мав — за твердженням японських учених — багато радіяційного елементу від останніх совєтських атомових вибухів.

УКРАЇНСЬКЕ АКАДЕМІЧНЕ КОЗАЦТВО „ЗАПОРОЖЖЯ" в АМЕРИЦІ

з глибоким жалем повідомляє Друзів, Знайомих та Українське Громадянство, що наш Незабутній ПОБРАТИМ, Чесний БАТЬКО,

✝

Дипл. Інженер бл. п. Володимир ПЕТРАЧЕК

урodж. 20-го червня 1897 р.

в Самушині, повіт Заставна, на Буковині,

член Українського Акад. Козацтва „Запорожжя" в Чернівцях і Америці, учасник Визвольних Змагань, член довоєнних українських культурно-освітніх Товариств Буковинської України, громадський діяч в краю й на еміграції, з Волі Всевишнього відійшов від нас у Вічність в Монтреалі — Канада, дня 30-го вересня 1961 року, по довгій і тяжкій недузі, не діждавшись повороту на вільну і улюблену ним нашу Батьківщину — Зелену Буковину.

Похорон відбувся в Монтреалі, дня 3-го жовтня 1961 року.

Спи, Батьку, спи та про волю нашої Зеленої Буковини сни! Українське Академічне Козацтво „Запорожжя" збереже по Тобі ВІЧНУ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибитій Дружині Незабутнього нашого Дорогого Побратима, нашій Матці ІРИНІ з дому Федів, висловлює своє найглибше співчуття

СТАРШИНА
УКРАЇНСЬКОГО АКАД. КОЗАЦТВА
„ЗАПОРОЖЖЯ" в АМЕРИЦІ

ДИРЕКЦІЯ СПІЛКИ ГІРНИЧИХ ІНВЕСТИЦІЙ „ПРУТ"

ділиться сумною вісткою з Акціонерами і Громадянством, що 30-го вересня 1961 року, помер у Монтреалі, Канада,

ДИРЕКТОР ОСНОВНИК
і довголітній ПРЕЗИДЕНТ СПІЛКИ

інж. Володимир ПЕТРАЧЕК

учасник Визвольних Змагань та визначний громадянин.

Поминальні Богослуження відбулися в неділю і понеділок, 1-го і 2-го жовтня. Похорони у вівторок, 3-го жовтня 1961 року, в соборі св. Софії в Монтреалі.

У глибокому смутку складаємо співчуття Дружині та Рідні Покійного.

✝

У глибокому смутку повідомляємо наших Акціонерів й Українське Громадянство, що 30-го вересня 1961 року помер, після довгої і важкої недуги в Монтреалі, Канада, проживши 64 роки, акціонер, основник Корпорації і кол. Директор

інж. Володимир ПЕТРАЧЕК

старшина УГА, відомий інженер і громадянин.

Дружину і Рідню Покійного просимо прийняти щирі вислови глибокого співчуття.

ДИРЕКЦІЯ
CONTINENTAL TITANIUM CORPORATION

✝

Дня 1-го жовтня б. р.
упокоїлася в Бозі в Амстердамі, Н. Й.,
прийнявши Найсвятіші Тайни,

бл. п. Ярослава з Микитеїв ХРЕПТОВСЬКА

ПОХОРОН відбудеться в СЕРЕДУ, 4-го ЖОВТНЯ 1961 року, в год. 10:30 ранку, з греко-кат. церкви в Амстердамі, на парафіяльне кладовище.

Горем прибитий:

Муж — д-р ПЕТРО ХРЕПТОВСЬКИЙ
і Рідня

Спорт

„ЛЕВИ" — ІҐЕЛС 3 : 5 (2 : 2)

Шикаґо, Ілл., 17-го вересня грали „Леви" свої другі змагання осіннього сезону за мистецтво Шикаґовської Національної Футбольної Ліґи на стадіоні Віннемак парку. Цим разом стрінулися в двобою українські „Леви" і польські „Орли", дві одинокі дружини, що ще досі ніколи не вилітали із Вищої Ліґи до Першої Дивізії. Польські „Орли" ще від осени 1955-го року не з'уміли і не були в силі перемогти українських „Левів". Вони скріпили свою дружину мадярами, сербами, щоб відплатитися „Левам" за попередні поразки. Цим разом їм удалося, бо „Леви" виступили до цих змагань в ослабленому складі без Каравана, Маяркевича, Бахора й Тищенка і в другій половині „Леви" грали багато слабше, як з Марунс. Причиною поразки „Левів" були два карні копи в 69 і 71-й хвилинах, використані поляками. Конто відкрили Іґелс, стріливши „Левам" перші ворота зі стрілу Ґризіва в 11-ій хвилині гри. „Леви" вирівняли із карного копу Стахровського у 18-й хвилині за фавль на Яворському. Поляки стрілили другі ворота в 26-й хвилині, а Уркгарт вирівняв в 38-й хвилині найкращими воротами змагань із подачі Сипилка.

Після перерви Уркгарт стрілив другі ворота в 58-й хв. із подачі Зарицького і „Леви" перебрали ініціятиву гри і тиснули поляків. Але Іґелс не піддавалися й протинаступали. Дві помилки наших оборонців Скорохода й Ляхова, це два карні, що їх використав мадяр Ляшльо Фінта. Поляки, маючи перевагу 4:3, тиснули „Левів" і стрілили їм ще п'яті ворота в 74-й хв. змагань.

„Леви" ще мали дві дуже добрі можливості (Стахровський і Лоско) вирівняти рахунок 5:5 — Помилкою „Левів" було те, що при стані 3:2 не грали дефензивно, щоб вдержати вислід. Цією поразкою „Леви" зійшли із третього на четверте місце Вищої Ліґи із відношенням точок 9:9 і воріт 21:20. В передзмаганнях резерва „Левів" перемогла резерву Іґелс 5:3. Ворота стрілили Коханюк 3, Дяченко і Форович. Наші юньйори незаслужено програли до юньйорів Рамс 1:2. Ворота стрілив Кос. Найкращими змагунами юньйорів були Клюфас і Козій. Суддя допоміг німцям виграти, бо подиктував нашим юньйорам два незаслужені карні. Але треба радіти нашим доростом, бо „левенята" перемогли в суботу, 16-го вересня німців Вандерерс 3:2 зі стрілів Ореста Банаха, Степана Дижурка й Евгена Маркевича.

Сумівські „Крила" перемогли поляків Ґузірс 6:2 за Мистецтво Першої Дивізії Південь. Дорiст „Крил" розгромив Швабен 9:0, а укр. дербі між сумівськими дружинами юньйорів „Крила" — Тигри закінчилися 3:3.

Петро Головатий

50 тисяч українців в Торонті

Торонтський Відділ плянування подав цікаві статистичні дані про населення Торонта за національним складом. За цими даними у метропомітальному Торонті мешкає: 906,000 осіб британського походження, 130,000 італійців, 80,000 німців, 80,000 жидів, 50,000 українців, 50,000 французів, 40,000 мадярів, 35,000 поляків 25,000, голляндців 23,000 греків і 10,000 інших національностей.

В самому місті Торонті, без довколичних громад, що належать до метрополітального Торонта, становище британців є багато слабше, а саме їх є всього 276,000, тоді, коли італійців є 80,000, німців 50,000, жидів 35,000, українців 30,000, французів 25,000, поляків 25,000, мадярів 20,000, голляндців 20,000.

Великі зміни у відношенні числа поодиноких національностей в Торонті принесли останні 9 років, що ними займається у своїй статистиці уряд плянування. Серед іміґрантів, що за останніх 9 років прибули до Торонта, найбільше у процентовому відношенні було британців, бо прибуло їх на всіх 385,000 іміґрантів до Торонта 33 проц., італійців прибуло 22 проц., а німців 1 проц., решта були інші національності. Але все таки у відношенні до загального числа громадян британського походження зменшилося за останніх 9 років з 70 проц. на 40 проц. Цікаво, що в самому Торонті британці 9 років тому нараховували ще 465,000 населення, в а 1960 р. це число впала до 276,000. Головною причиною цього є переселення британців поза периферії міста на його околиці.

Дальше Відділ плянування подає, що найбільше суцільною масою поселюються італійці, що посуваються від вулиці Дандес у північному напрямі, між вулицями Бетирст і Джейн.

Українська група, яка спершу концентрувалася в окрузі Трініті — на захід від Бетирст, між Квіном і Ст. Клер та в районі Данфорт на сході, пересувається тепер у райони Гай Парку й Енґлінтону на заході і Данфорд - Маркгам на сході

(„Новий Шлях")

Вислід 2-го Літературного Конкурсу СФУЖО фундації Марусі Бек

Другий Літературний Конкурс, проголошений Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій і уфундований Марусею Бек, президенткою Міської Ради Дітройту, закінчився рішенням Літ. Жюрі на засіданні 11-го вересня 1961. Літер. Жюрі у складі Катерина Антонович, Ольга Войценко і д-р Ярослав Рудницький розглянули 23 твори, що надійшли на Літ. Конкурс, і признали нагороди, як слідує:

Дві нагороди по $100 призначено за твори:

1. Фік, історія одного пса, якої автором по відкритті коверти виявилась Софія Парфанович. Твір цікавий і вартісний з уваги на тему і літературне оформлення.

2. Другу нагоророду у сумі $100, поділено між два рівнорядні твори, а саме:

Дві відьми, оповідання з укр. села, автором якого виявилась — Ольга Литвин.

П'ять оповідань, збірка, автором якої виявилась — Анна Пешко.

Обидві праці схоплюють дуже цікаво й реалістично побут українського села й дають образки з життя і фолкльору селян.

Крім того Літ. Жюрі відзначило ще п'ять праць, які заслуговують на увагу з огляду на свій зміст, літературно - стилістичне оформленнвя та ідейні вартості. Це такі твори: 1. Свати при дворі князя Святослава — Наталя Савченко, 2. Пшениця — Ярослава Острук, 3. Королева — Люба Вітошинська і 4. Хроніка — Олександра Шпак.

В загальному Конкурс виявив живучість літературного середовища українських жінок у діяспорі, широкий діяпазон зацікавлень авторок та вмілий, а подекуди навіть дуже високий з мистецького боку підхід до поодиноких тем.

Катерина Антонович,
Ольга Войценко,
Д-р Ярослав Рудницький

Вінніпеґ, 11 вересня 1961

ЄГИПЕТСЬКИЙ МАРШАЛ, ПРОГНАНИЙ З СИРІЇ, ВЕРНУВСЯ ДО КАЇРО

Головний командант збройних сил Об'єднаної Арабської Республіки, маршал Абдель Гакім Амер, який був намісником президента тієї Республіки Нассера в Сирії, одної з двох складових частин Арабської Республіки, вернувся до Каїро після того, як збунтовані сирійські війська спершу арештували його та згодом звільнили і відіслали з повідомленням від нового сирійського уряду до Каїро. Абделя Гакім Амера (в уніформі) зустрів на летовищі віце-президент Камаль Еддіне Гуссейн (праворуч нього).

Дін Раск перевів нову 4-годинну нараду з Громиком

Об'єднані Нації. — Державний секретар Дін Раск перевів вже третю з черги розмову з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком у справі мирного полагодження конфлікту за Німеччину й Берлін. Ця розмова відбулась в минулу суботу 30 вебесня ц. р., в готелі Валдорф Асторії, як за першим разом, і тривала, разом із спільним обідом, понад 4 години. Приявними були також фахівці німецької і берлінської проблеми з обох сторін. Про хід і вислід тієї розмови не сказано нічого більше, як тільки те, що вона була „корисна". Заповіджено продовжування тих розмов у цьому тижні у Вашинґтоні. Коли державний секретар і совєтський міністер закінчать свої наради, які мають на цілі приготовити східньо - західню конференцію „на вершинах", мабуть на листопад цього року, тоді — як заповідають гачети — Грамико буде прийнятий президентом Кеннеді. Андрей Громико збирається їхати коло 9 ц. м. до Москви, на кілька днів перед новим большевицьким великим збіговищем у Москві. Англійський міністер закордонних справ лорд Гюм затримався в Ню Йорку через суботу зумисне на те, щоб ще почути безпосередньо від Раска про хід і вислід тієї розмови. За газетними твердженнями, Раск і лорд Гюм старалися дізнатися ближче від Громика, як Совєти уявляють собі ту міжнародну контролю для свободи Західнього Берліну після підписання Совєтами мирового договору з Східньою Німеччиною, на яку Громико натякнув ніби-то мимоходом у своїй промові в Генеральній Асамблеї. Вернувшись до Лондону, лорд Гюм заявив, що Громико вже знає, що за Берлін могло б прийти до війни. Західні держави настоюють на те, що східньо - західня конференція не може обмежитись тільки до справ підписання мирового договору з двома Німеччинами і зміни статусу в Західньому Берліні, як цього вимагає Хрущов, а мусить зайнятися широким питааням середньої Европи. Чи і наскільки большевики на це погодились і які пункти мають стати предметом торгу — цього не виявлено.

МекКормек плянує організацію для поборювання комуністичної партизанки

Вашинґтон. — Провідник демократичної більшости в Палаті Репрезентантів конґресмен Джан МекКормек вислав листа до секретаря оборони Роберта МекНамари, в якому дораджує урядові президента Кеннеді знайти такого фахівця, який міг би очолити нову військову організацію для поборювання комуністичних партизанок. В цьому листі МекКормек написав: „Задовго ми були в дефензиві, і я гадаю, [illegible] ми повинні офензивно поборювати комуністів. Ми повинні мати організацію так сформовану, щоб вона могла відстрашувати комуністів і змусити їх до дефензиви". На думку конґресмена МекКормека командантом цієї протикомуністичної військової організації повинна бути така особа, яка розуміє комуністичну тактику і має здібності та рішучість протиставитися комуністам та знищити їх успіхи. Сам МекКормек не пропонує президентові, хто мав би бути командантом цього військового з'єднання.

● **Новим посадником** Лондону став 48-літній банкір сер Фредерік Гор. Його вибір та інсталяція відбулись за прадавнім традиційним звичаєм, при чому відбувся барвистий похід радних і шерифів в тоґах і перуках. Долівку міської галі Ґілдгол посипано зіллям, „щоб прогнати всяку погань".

● **Голяндія** вишле в найближчих тижнях дивізію, разом 20.000 вояків, на скріплення західніх військ в Західній Німеччині.

СЕВЕРИН БОРАЧОК В НЮ ЙОРКУ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

скульптури Григор Крук, мистецька індивідуальність відома не тільки в українському середовищі, але й на европейському терені. Виставляючи свої плястики в передових ґалеріях Парижу, Ландону, Берліну, Мюнхену та Риму, він дістав високу оцінку поважних критиків - мистецтвознавців. Директор Національної Ґалерії в Парижі, Жан Кассу, так пише про Г. Крука: „Вартість його творів передусім у їх правдивості, в широкому діяпазоні їхнього духа та в їх глибоко - зворушливому селянському почуванні. Це все непереможно полонить наші симпатії, так, як народна пісня, викликає спомин про рідну землю, що породила її. Ця так проста, але правдива дійсність може бути висловлена тільки в мистецтві . . ."

Як довідуємось, разом з Борачком і Круком виставить мистецьку емаль знана в европейських мистецьких колах пані Дольницька з Відня. Щоправда, вона сама не приїде до нас, але перешле свої експонати поштою, даючи цим рідкісну нагоду українському громадянству познайомитись з такого роду мистецтвом. Отже, в зіставленні трьох згаданих індивідуальностей, з трьома різними ділянками мистецтва, матимемо нагоду любуватися небуденними творами мистців, що в далекому світі гідно репрезентують українську культуру.

Приїзд Северина Борачка, його ще неприсутнього тут приятеля Григора Крука та пані Дольницької, яку репрезентуватиме в Ню Йорку її прекрасна емаль, треба з глибокою вдячністю повітати, масово відвідуючи виставкові залі Українського Інституту.

Б. Вир

Революцію в Сирії спричинили соціялістичні реформи і диктатура Нассера

Бейрут. — Знавці середньосхідніх відносин переконані, що були дві головні причини вибуху в минулий четвер революції в сирії, зверненої проти унії з Єгиптом. Одною з тих причин була диктатура президента Об'єднаної Арабської Республіки Нассера, який скрізь наставляв своїх єгиптян у Сирії, а другою причиною були господарські декрети по лінії соціялізації і націоналізації. Сам Нассер називав ті декрети „революцією" і тому сирійський переворот назвав „контрреволюцією реакціонерів". У новому сирійському уряді дійсно є репрезентовані фінансовий, промисловий і торговельний світи, як також землевласники і тому не можна виключати, що ті елементи захочуть скасувати й деякі позитивні соціяльно - економічні реформи, переведені Нассером. Однак ті реформи зайшли так далеко, що 82 % промислу й торгівлі Єгипту і Сирії перейшли на власність держави. Залізничні шляхи, автобусові компанії, цивільне летунство, банки, асекураційні товариства — були відразу знаціоналізовані. Держава, себто її бюрократичний апарат, контролює вовняний і бавовняний промисл, текстильний, сталевий, кораблебудівництво і всякі публічні будови. Обмежено години праці, устійнено максимум приватного заробітку і річного прибутку, все сільське господарство, включно до пивоварень і винокурень, піддано під контролю державних кооператив. Ці реформи були корисні для робітників і селян, але й викликали заколот та створили пригожий ґрунт під агітацію проти Нассера і єгиптян.

Кожний платник податків матиме своє число

Вашинґтон. — Сенат відкинув проєкт реформи цілої податкової системи, але в останній хвилині прийняв той її пункт, щоб кожний платник податків мав своє окреме число. Всіх платників податків є коло 60 мільйонів, і стільки буде всіх чисел. Уряд завів числа на те, щоб краще можна було контролювати заплачені податки, бо в цій країні є численні особи, які мають те саме прізвище. Велике число податковців вже мають числа, бо вони мусять подавати на податкових виказах числа своїх карт з соціяльного забезпечення. Податкові числа матимуть три групи цифр, риски і чотири цифри. Перші три цифри подаватимуть місцевість, в якій платник податків мешкав, коли дістав число, інші цифри не подаватимуть нічого. Уряд податковий сам визначить кожному числа, які будуть обов'язувати аж від 1963-го року. Тому ніхто не мусить турбуватися податковим числом.

ТАРЗАН, ч. 4723. Тарзан має згинути!

TARZAN STOOD BY THE IMPETUOUS RODEN AND HIS VENGEFUL ATTACK ON LUDON, BUT THEY WERE SOON OVERWHELMED BY THE GUARDS

THE HIGH PRIEST SLOWLY RECOVERED AND STAGGERED TO HIS FEET. "THE MARRIAGE CEREMONY WILL CONTINUE," HE GASPED--

"--AFTER THESE SWINE HAVE BEEN PUNISHED! PREPARE THEM FOR SACRIFICE!"

Тарзан допомагав в поривчастій і мстивій атаці Родена на Лудона, але їх обидвох незабаром перемогли вартові.

Найвищий жрець поволі прочунював і піднісся на ноги. — Церемонія одруження буде продовжуватися, — сказав із трудом...

— Після того, як ці свині будуть покарані. Підготуйте їх до жертви!